

Klíčová slova: rekonstrukce modelů – zábava – atrakce – velké výstavy – Praha – Budapešť – Paříž

Abstrakt: V centru zájmu této práce je prezentace dějin jako zábavy, a to na příkladu rekonstrukce modelů starých měst na velkých univerzálních a národních výstavách konce 19. století. Modely starých měst kombinovaly imperiální, národní a místní rozměry a využívaly několika dynamik. Především, tato forma zábavy pramenila z restrukturalizace západoevropských a středoevropských říší. Přetrvávající odkaz k národní (zde české a maďarské) otázce v imperiálním Rakousko-Uhersku a univerzalistická koloniální expanze Francouzské říše zasáhly i do modelování starých měst a jejich vzdělávací funkce. Imperiální a globální dimenze však přicházely do kontaktu s národním a místním kontextem prostřednictvím propagace místních produktů, ať už architektonických nebo komerčních. Ty pak sloužily místním zájmům. Různé adaptace modelů starých měst tedy zaznamenaly materializaci kolektivních vzpomínek vytvořených tak, aby odpovídaly výzvám rekonstituce říší i jednotlivých národních agend. Tyto časové kapsle, které zakonzervovaly hostitelské město na jedno nebo více století, jsou podobné komerčním atrakcím vytvořeným pro vzdělávací účely. Ve skutečnosti pak nabízely vyprávění o „starých dobrých časech“, které ilustrovalo každodenní život předků jejich návštěvníků. Veřejnost se stala spotřebitelem městského dědictví, které mělo být chráněno, a prožívala „staré město“ osobně, procházkou mezi „místními obyvateli“ v dobovém kostýmu napodobujícím tradice minulosti. Internacionalizace výměn také hrála v oběhu různých modelů starých měst významnou roli, a to v poznání agregovaném, jak do těchto zajímavostí, tak i do jejich tvůrců. Není proto náhodou, že tyto historické zábavy byly představeny na velkých univerzálních i národních výstavách, na místech setkávání se par excellence, a v tomto ohledu vyjadřovaly globalizaci i hierarchii ezi jednotlivými zeměmi.